

Joutsan kunnan jätehuollon järjestäminen

Tekninen lautakunta 27.04.2023 § 45

Asian valmistelija(t): Tekninen johtaja Arttu Mönkölä p. 040 0649 224
ympäristötarkastaja Marika Masalin-Weijo p. 040 3479 209

Joutsan kuntaan tehtiin vuonna 2022 konsultin toimesta selvitys jätehuollossa tarvittavista toimenpiteistä ja niiden vaatimista resursseista. Toimenpiteitä oli useita ja niiden tekemisen arvioitiin vaativan aikaa noin kahdesta kuukaudesta neljään kuukauteen. Nykyisellään puutteena jätehuollon järjestämisessä on mm. se, että kunta ei ole kilpailuttanut jätteen keräystä, kuljetusta ja vastaanottoa. Uuden jätelain tuomia haasteita on mm. asumisessa syntyvän pakkausjätteen erilliskeräys yhteistyössä pakkausten tuottajayhteisön kanssa taajamassa sijaitsevilta, vähintään viiden huoneiston kiinteistöiltä 1.7.2023 mennessä.

Jätehuollon järjestämisestä on viimeksi päätetty teknisessä lautakunnassa vuonna 2018 (8.3.2018 § 26). Tuolloin Joutsan kunta päätti jatkaa nykyisessä muodossaan itsenäisesti jätehuollon järjestämisestä. Koska päätöksestä on aikaa ja jätehuollon asianmukaisessa järjestämisessä on haasteita, on syytä ottaa asia uudelleen käsittelyyn.

Tekniselle lautakunnalle on järjestetty 26.4.2023 iltakoulu, jossa toimintaansa esittelevät alueellisista kuntayhtiöistä Mustankorkea Oy ja Kymenlaakson Jäte Oy. Tulla Ky esittelee jätehuollon järjestämistä Kangasniemellä ja Lassila & Tikanoja kertoo toiminnastaan Joutsassa.

Esittelijä	Tekninen johtaja Arttu Mönkölä
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta käy asiaan liittyvän keskustelun ja antaa jatko-ohjeet tekniselle johtajalle asian jatko valmistelussa esimerkiksi tarvittavien lisätietojen osalta.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tekninen lautakunta 15.06.2023 § 67
84/02.06.00/2022

Asian valmistelija(t): Tekninen johtaja Arttu Mönkölä p. 040 0649 224
ympäristötarkastaja Marika Masalin-Weijo p. 040 3479 209

Tekninen lautakunta vastaa kunnan vastuulla olevista jätehuollon järjestämis- ja viranomaistehtävistä. Lisäksi se toimii jätehuoltoa valvovana ympäristönsuojeluviranomaisena. Nyt käsillä olevassa asiassa lautakunta päättää, jatkaako kunta jätehuollon järjestämis- ja viranomaistehtäviä kunnan omana toimintana vai liikeytykö se osaksi kuntayhtiötä.

Seuraavassa on esitetty vertailua eri vaihtoehtojen kesken. Vertailussa on otettu huomioon vaihtoehdon vaatimat resurssit ja vaikutukset yrityksiin, henkilöstöön ja jätemaksuihin. Koska jätelain 78 §:n mukaan kunnan on perittävä jätehuollosta jätemaksua, jolla katetaan sille tehtävän hoitamisesta aiheutuvat kustannukset, voidaan katsoa, että niin nykymuodossa kuin jätehuoltoyhtiöön liikeyttäessä toiminnasta ei pitäisi tulla kunnalle

kustannuksia. Kustannuksia on vertailtu siltä kannalta mitä kustantaisi nykytilan korjaaminen lainsäädännön vaatimuksia vastaavaksi verrattuna jätehuoltoyhtiön liittymiskuluihin.

Jätehuollon järjestämis- ja viranomaistehtävien hoitaminen kunnan omana toimintana

Selvityksessä Joutsan kunnan jätehuollossa tarvittavista toimenpiteistä ja niiden vaatimista resursseista (Ecochange Oy 2022) on todettu toiminnan saamisen lain vaatimalle tasolle vaativan kuukausien työn. Lisäksi tulee ottaa huomioon selvityksessä mainitsemattomat puutteet nykyisessä toiminnassa mm. liittymättömien kiinteistöjen saattamisessa järjestelmän piiriin. Yritysvaikutuksia voisi tulla lain vaatimien kilpailutusten toteuttamisen seurauksena ja jätehuollon konsultoinnin hankinnan myötä. Suurimmalta osalta tilanne pysyisi yritysten kannalta ennallaan johtuen kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta. Omaa henkilöresurssia tulisi lisätä jätehuoltoon, koska viranomaistoimintaa ei voi suorittaa konsulttien toimesta. Jätehuollon perusmaksujen nosto tulisi harkintaan, jotta kulut saadaan katettua. Alla on listattu suoritettavat tehtävät:

- Jätteen vastaanottoaikojen määrittäminen (jätelaki 31 ja 35 §:t)
- Päätös kiinteistönhaltijan järjestämän jätehuollon jatkamisesta
- Biojätteen kilpailutus 1.7.2024 alkaen
- Kompostirekisterin tietojen kerääminen ja tarkistus
- Pakkausjätteiden keräyksen kilpailutus vähintään viiden huoneiston kiinteistöiltä taajamissa
- Kunnan jätehuoltomääräysten ja nettisivujen päivitys
- Tekstiilijätteen keräyksen järjestäminen
- Omien kiinteistöjen kierrätyksen järjestäminen ja kilpailuttaminen
- Käyttämättömien elintarvikkeiden luovuttaminen uudelleenjakeluun (jäteasetus 29 §).
- Liittymättömien kiinteistöjen saattaminen järjestelmän piiriin.

Kertaluonteisesti kustannukset nousevat, jotta kilpailutukset ym. saadaan tehtyä. Tällaisia kustannuksia tulee arviolta n. 60 000 €. Jatkossa tulee huomioida, että kilpailutukset tulee tehdä säännöllisin väliajoin ja että asiantuntevaa henkilöstöresurssia on jatkuvasti käytettävissä riittävästi lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi.

Liittyminen jätehuoltoyhtiöön

Liittyessä jätehuoltoyhtiöön yhtiö hoitaa kaikki kunnan vastuulla olevat jätehuollon palvelutehtävät mm.:

- jätehuollon kehittäminen
- jäteneuvonta
- jätteenkuljetuksen järjestäminen
- pakkausjätteen keräyksen vähintään viiden huoneiston kiinteistöiltä
- vaarallisten jätteiden jätehuolto
- sako- ja umpikaivolietteen jätehuollon järjestäminen
- jätteen käsittelyn järjestäminen: vastaanotto, käsittely, välivarastointi, loppusijoitus ja/tai toimittaminen jatkokäsittelyyn
- jätehuollon laskutus

Myös jätehuollon järjestämisen viranomaistehtävät siirtyisivät yhteiselle alueelliselle jätehuoltoviranomaiselle. Jätelautakunta huolehtii sopimuksen mukaan jätehuollon lakisääteisistä viranomaistehtävistä mm.:

- jätehuoltomääräysten hyväksyminen ja kunnan keräys- ja käsittelypaikoista päättäminen
- jätehuoltomääräyksistä poikkeaminen yksittäisissä tapauksissa

- jätteenkuljetukseen liittyvistä asioista päättäminen
- jätteenkuljetusrekisterin ylläpitäminen
- kunnalliseen jätehuoltoon kuulumisesta poikkeaminen
- jätetaksan hyväksyminen
- jätemaksujen määrääminen, kohtuullistamisesta päättäminen ja muistutusten käsittely
- jätemaksujen ulosottoon laittaminen

Jätehuollon kuntayhtiöön liityttäessä saavutettaisiin lain vaatimukset lisäämättä henkilöresurssia teknisellä osastolla.

Yhtiöiden vertailua

Mustankorkea Oy ja Kymenlaakson Jäte Oy ovat ilmoittaneet, että niillä on mahdollisuus ottaa Joutsan kunta osakkaaksi. Salpakierto on ilmoittanut, että tällä hetkellä sillä ei ole mahdollisuutta ottaa Joutsan kuntaa osakkaaksi. Edellä mainitut yhtiöt on valikoitu sen perusteella, että ne ovat läheisimpiä. Mustankorkea toimii Joutsan naapurikunnassa Toivakassa ja Kymenlaakson Jäte Oy Pertunmaalla. Salpakierto Oy toimi aiemmin Sysmässä. Seuraavassa on vertailtu jätehuoltoyhtiöiden eroja:

	Jätehuoltoyhtiö	
	Mustankorkea Oy	Kymenlaakson Jäte Oy
Osakkeiden hinta (alustava arvio)	300-330 000 €	21 191,94 €
Muu hinta liittymiselle (alustava)	-	42 000 €
Maksaa osinkoa	kyllä	ei
Kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus	Ei mahdollista	Mahdollista
Perusmaksu (omakotitalo)	37,20 €	37,94 €
Astian tyhjennysmaksu	7,7 € (Toivakka)	8,9 € (Mäntyharju)

Yritysvaikutukset olisivat samoja kuin kunnan omana toimintana jatkumisessakin johtuen kilpailutuksista. Lisäksi vaikutuksia mahdollisesti tulisi kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta siirryttäessä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Kuntalaisten palvelutasoon päätöksellä saattaisi olla vaikutuksia. Jatkossa mm. risu- ja haravointijätteen keräys sekä jäteasemapalvelut tulisivat kuntayhtiön hoidettaviksi ja niiden järjestäminen olisi kuntayhtiön päätettävissä. On mahdollista, että jätehuoltoyhtiö perustaisi joitakin jätepisteitä niitä kiinteistöjä varten, joihin ei jäteautolla pääse. Mikäli oletetaan, että perusmaksut pysyisivät kaikissa tarkasteltavissa vaihtoehtoissa ennallaan, ne pienenisivät hieman. Samoin kävisi astiantyhjennysmaksulle, joka putoaisi alle puoleen nykyisestä. Tämä edellyttäisi sitä, että siirryttäisiin kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteen kuljetukseen.

Esittelijä

Tekninen johtaja Arttu Mönkölä

Päätösehdotus

Tekninen lautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että Joutsan kunta neuvottelee Kymenlaakson Jäte Oy:n kanssa osakkuudesta kuntien yhteisessä jätehuoltoyhtiössä niin, että kaikki jätehuollon palvelutehtävät siirretään jätehuoltoyhtiölle.

Perustelut: Jätehuolto-yhtiöön liittymisen keskeinen peruste verrattuna jätehuollon järjestämiseen omana toimintana on asiantuntevan henkilöresurssin varmistaminen. Mikäli jätehuoltoa jatkettaisiin omana toimintana, vaatisi se henkilöresurssin lisäämistä jätehuoltoon teknisellä osastolla. Tekniseltä osastolta on viimeisen kahden vuoden aikana poistettu henkilöresurssia kahden henkilön verran. Nämä työt on jaettu jäljelle jääneen henkilöstön kesken. Jätehuolto-yhtiöistä Kymenlaakson Jäte Oy:n kanssa neuvottelua puoltaa alempi liittymishinta Mustankorkeaan verrattuna.

Jarmo Liukkonen ehdotti Aila Niinikosken ja Kari Lahtelan kannattamana, että Tekninen lautakunta päättää olla liittymättä Kymenlaakson jäte Oy:hyn tai Mustankorkea Oy:hyn ja päättää jatkaa jätehuollon toteuttamista nykyisessä muodossa itsenäisesti tai sopia jätehuollon järjestämisestä yhden tai useamman naapurikunnan kanssa.

Lisäksi tekninen lautakunta päättää aloittaa toimet kunnan jätehuollon saattamiseksi jätelain edellyttämälle tasolle ja välittömästi viiden ja useamman asuinhuoneiston käsittävissä taloyhtiöissä pakkausjätteen kierrätyksen kilpailutuksen ja toimet jätehuoltomääräysten päivittämiseksi.

Mikäli tekninen lautakunta tekee periaatepäätöksen neuvottelujen jatkamiseksi Kymenlaakson jäte Oy:n tai Mustankorkea Oy:n kanssa, päättää tekninen lautakunta palauttaa asian käsittelyn laajempia ja monipuolisempia lisäselvityksiä sekä taloudellisia laskelmia varten. Nykyisillä selvityksillä päätöstä ei voida tehdä.

Ennen päätöksentekoa lautakunnan tulee selvittää vaihtoehtoisia malleja ja käytäntöjä myös niistä kunnista, jotka hoitavat jätehuoltonsa omana toimintanaan ilman osakkuutta jäteyhtiöissä.

Myös mahdollinen yhteistyö naapurikuntien kanssa, joko suoraan kuntayhteistyönä tai perustettavan yhtiön kautta on selvittävä.

Lautakunnan tulee saada nähtäväkseen luonnos Kymenlaakson Jäte Oy:n tai tarvittaessa Mustankorkea Oy:n osakassopimuksista.

Perusteet:

Joutsan kunnan vastuulla on asumisessa ja siihen rinnastettavassa toiminnassa syntyvien jätteiden jätehuolto. Kunta voi järjestää jätehuollon omana toimintanaan tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa.

Liittyminen osakkaaksi kuntien omistamaan yhtiöön ei suinkaan poista kunnan vastuuta jätehuollosta kuten virheellisesti usein kuvitellaan mutta käytännössä se antaa jätehuollon päätäntävällän täysin kunnan ulkopuolelle.

Tällä hetkellä useat pienet kunnat ovat lähinnä halukkaita irtaantumaan isoista jäteyhtiöistä, ei liittymään niihin. Pahimmillaan kunnat ovat joutuneet osakassopimuksellaan vastuuseen jäteyhtiön isäntäkunnan kaatopaikan jälkihoidosta seuraavat 30 vuotta.

Jätelain aiheuttamisperiaatteen mukaan jätehuollon kaikki kustannukset ja siihen käytettävät resurssit tulee kattaa jätemaksuilla, joten oikein hoidettuna jätehuollosta ei kunnalle tulisi koitua nettokustannuksia. Jätehuollolla, esimerkiksi jätehuollon perusmaksulla, on kuitenkin mahdollista kerätä kunnan kassaan tarvittavat tulot.

Iso ulkopuolinen jäteyhtiökään ei tee työtään ilmaiseksi vaan kaikki kulut ja yhtiön katetuotto koituu lopulta kuntalaisten maksettavaksi. Nämä varat voidaan käyttää kokonaisuudessaan oman kuntamme parhaaksi ja hankkia niillä mahdollisesti puuttuvia resursseja.

Päätösesityksen mukainen menettely tarkoittaa niin isoja muutoksia jätehuollon järjestämisessä, että kuntalaisten kuuleminen olisi myös tehtävä.

Ecochange Oy:n laatimassa selvityksessä keskitytään ainoastaan luettelemaan jätehuollon kustannuksia ja tarvittavia toimenpiteitä, mutta siinä ei ole huomioitu lainkaan kunnan mahdollisia jätehuollon tuloja. Lisäksi kertaluonteisia kuluja ei ole jaettu lainkaan niiden vaikutusajalle. Selvitys ei ole riittävän laaja päätöksenteon pohjaksi.

Puheenjohtaja totesi, että asiassa on suoritettava äänestys. Hän ehdotti pidettäväksi huutoäänestyksen, jossa ne jotka kannattavat teknisen johtajan ehdotusta äänestävät JAA ja ne jotka kannattavat Jarmo Liukkosen ehdotusta äänestävät EI.

Äänestyksessä annettiin 2 JAA-ääntä ja 5 EI-ääntä.

Päätös

Puheenjohtaja totesi, että lautakunnan päätökseksi tuli Jarmo Liukkosen ehdotus.

Kunnanjohtaja Harri Nissinen poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 18.11.